

Víctima: Llorenç Antich Fiol, Joana Maria Mulet Janer i la seva filla Isabel
Autoria: Maria Jesús Bibiloni Antich

Els meus padrins

Aquest escrit és un homenatge al meu padrí Llorenç Antich Fiol; a la seva esposa, la meva padrina, Joana Maria Mulet Janer, i a la seva filla, ma mare, Isabel.

La meva intenció és donar testimoni de l'acte d'amor tan gran que va fer la meva padrina cap a la seva filla i les seves nétes a costa del sacrifici immens de callar, de no compartir amb cap de nosaltres fets especialment dolorosos per protegir-nos i perquè poguéssim dur una vida «normal» i completament diferent de la que a ella l'abocaren a dur amb l'assassinat del seu home.

M'explicaré: la meva padrina, a les meves germanes i a jo mateixa, ens va contar moltes coses del seu marit, algunes (poques) de bones:

Que, com a regidor de cultura i festes, havia inaugurat les escoles del seu poble, Algaida; que els diumenges li duia el berenar amb una ensaïmada, al llit; que si era alt i curro; que si era un dels pocs homes del poble que sabia jugar als escacs perquè era molt intel·ligent; que era molt bona persona i que mai va fer mal a ningú; que era ferrer d'ofici i tenia la seva pròpia ferreria, per la qual cosa hi havia gent del poble que li tenia enveja.

La majoria, però, feia referència a com havien estat els fets terribles que li varen canviar la vida definitivament.

Així doncs, ens explicaven sempre, quan mon pare i ma mare no hi eren, que el nostre padrí era regidor de l'Ajuntament per Esquerra Republicana, que quan hi va haver el cop d'estat es va amagar primer a ca seva i després a Palma, a ca unes cosines, que després va tornar a Algaida i es va tornar a amagar a un escusat que tenien al terrat; que no aturaven de cercar-lo, però que no el trobaven; que ella no volia que s'entregàs, que li deia que fugís com havia fuit el seu amic Pere Capellà, però ell deia que no havia fet res dolent i que, per tant, tampoc li podien fer res de dolent i que va acabar per entregar-se, acompanyat d'un guàrdia civil que era veïnat seu.

Que dins l'Ajuntament hi tenien tancats molts d'homes, entre els quals hi havia el seu germà, i que el vespre un militar va arribar i va dir que n'havien d'amollar, que no se'n podien endur tants homes, que entre els que anaven a alliberar en principi hi era ell i el seu germà, però que

el caporal de la Guàrdia Civil del poble el va fer tornar enrere i va renyar als que l'havien volgut deixar anar.

Que aquell mateix vespre va veure com se l'enduïen dins una camioneta juntament amb altres homes i ja es va malpensar molt, que l'endemà va anar a l'Ajuntament a demanar on era el seu home i no li volgueren dir, que va anar a ca de qui llavors exercia de batle (que era un cosí seu) i de com la seva dona, davant la insistència de la meva padrina, li va dir que no demanàs més on era, perquè allà on l'havien duit a ell també la podien dur a ella, com també va anar a demanar el mateix a la seu de Falange i com, davant el seu silenci, els va insultar i maleir fins que un d'ells va proposar donar-li un escarment, però que un altre va respondre tot dient que si no el trobava que ja n'hi havien donat un de gros, d'escarment.

De com va anar al cementeri de son Coletes amb l'esposa del batle, que havia patit la mateixa sort, i no trobaren cap rastre dels seus marits, de com va veure que dins l'església amagaven les armes, de com va haver de partir d'Algaida, amb la seva filla, i varen venir a viure a Palma...

Tot això al llarg de moltes converses durant molts d'anys, a poc a poc, dia a dia, amb petites dosis, però sempre amb un sentiment i una pena profunda com si tot hagués passat uns dies abans.

Però hi va haver moltes altres coses que va callar, una d'elles esfereïdora:

Als nou algaidins que mataren a Son Coletes els havien disparat a les cames i llavors els havien tirat benzina i calat foc. Ma mare, les meves germanes i jo vàrem saber això quan es publicà el *Diccionari Vermell*, de Llorenç Capellà. Llavors la meva padrina encara era viva, però ja estava molt delicada de salut, principalment dels nervis, i no vàrem gosar demanar-li si aquella atrocitat era certa.

El que sí que va ser ben certa fou la commoció que va suposar per a totes nosaltres llegir allò. Record perfectament que érem a ca meus pares on havíem anat a dinar, ma mare duia el llibre i el va llegir amb nosaltres, vàrem quedar desfetes i en estat de xoc.

Durant molts d'anys vaig pensar que la meva padrina no ens ho havia dit perquè ho desconeixia, fins que vaig ser conscient que tot Algaida ho sabia; llavors vaig veure clarament que ens ho havia amagat per mirar d'estalviar-nos el patiment i el dolor que, tanmateix, ella sofria, cada dia, en silenci.

La meva padrina sempre estava trista, mai la vaig veure riure i plorava molt sovint, però els estius n'estava especialment i jo no entenia per què cada estiu era així. Ella, tanmateix, callava i jo, amb aquella intuïció dels infants, no demanava; fins que, de molt gran i mirant d'entendre la història de la meva família, vaig lligar caps: el meu padrí havia nascut el 14 de juliol, el dia de

Sant Llorenç és el 10 d'agost i el varen assassinar la matinada del 16 al 17 d'agost; com no havia d'estar trista tot l'estiu!!!

Sempre pens que si en algun moment hagués compartit aquesta pena li hauria estat més bona de dur, però no la va compartir mai i això que l'estiu era llarg i estàvem sempre amb ella, car els meus pares eren a fer feina. Això sí, el dia de Sant Llorenç de bon matí ja em deia que havia de telefonar al meu padrí jove, que era Llorenç com el seu oncle, el meu padrí. Noltros érem d'estiueig i en aquell temps per telefonar havies d'anar a una cabina i voltar una estona per trobar-ne una que funcionàs, així que jo partia a jugar amb les amigues i no anava a telefonar, però cada cop que tornava a ca nostra em demanava si havia felicitat el tio Llorenç tantes vegades que, finalment, jo ho feia.

El meu padrí jove, que a més a més era un dels seus fillols i l'estimava amb bogeria, després de donar-me les gràcies i de fer-me riure una estona, sempre, cada any, em demanava amb tristor com estava la meva padrina i jo mai sabia què respondre...

En aquells estius de la meva infantesa jo era molt amiga de la neta del cap de la policia secreta de Falange Española a Mallorca, en Francisco Barrado, un dels responsables de la repressió sense precedents que es produí a Mallorca. La meva amiga venia cada dia a ca nostra i, a les hores de calor intensa de després de dinar, jugava amb jo i la meva padrina a cartes, a escambrit. La meva padrina la tractava amb aprecí, mai em va explicar qui eren els seus avantpassats ni el mal que havien infligit. Encara no puc entendre com ho feia per sobreposar-se al sentiment que devia tenir cada cop que la veia entrar a ca nostra i jugava amb ella a cartes...

El meu fill gran va néixer el 17 d'agost de 1986, tampoc va dir mai que era el dia que feia cinquanta anys exactes de l'afusellament del seu espòs i jo vaig estar molts d'anys a adonar-me'n d'aquesta coincidència. Vull creure que, des d'aquell any del naixement del meu fill, va poder suportar millor aquella data que per a ella fou tan terrible i que per mi és tan joiosa.

Tots aquells silencis ens varen permetre dur una vida més o manco normal, però a un preu molt alt per a la meva padrina. Gràcies, padrina: el teu amor, el teu seny i la teva saviesa ens va protegir i acaronar sempre.

Una altra cosa que vull destacar de la meva padrina és la coherència que va demostrar sempre amb nombrosos fets que la definien.

Després de veure com amagaven armes dins l'església, ella, que fins aleshores havia estat una persona creient, no va tornar a anar mai més a missa, ni tan sols per dur ma mare a combregar per primera vegada, així com tampoc va voler l'extremunció. Tampoc va permetre que ma mare fes el servei social, però se les va arreglar perquè tingués el certificat, ja que llavors era

obligatori. Només es va relacionar amb persones de la seva ideologia, fins i tot el seu metge de capçalera.

Per Llorenç Capellà, que s'escrivia cartes amb el seu germà, Pere Capellà, va saber que la dona d'un company pres, com ell a Alcalá de Henares, era a la presó de Can Sales i hi anava cada diumenge amb ma mare, a visitar-la; teixia complicitats i era solidària amb les dones que patien pels mateixos motius que ella.

La meva padrina va morir als 85 anys, envoltada de la seva família i de les persones que l'estimaven; però després de tota una vida de tristesa i patiments, a la darrereria, quan la demència començava a aparèixer, es volia tirar balcó per avall perquè deia que els falangistes la venien a cercar...

Tanmateix, res de tot això va poder evitar que ma mare trobàs a faltar a son pare sempre, que el ploràs quan en parlava, com si fos ahir que s'acomiadava d'ell devora una figuera de moro que hi havia a prop de ca seva. Ma mare li va demanar on anava, i ell va respondre que anava a Palma a comprar-li un vestit nou.

Ma mare, casualment (?), es va guanyar la vida venent vestits nous.

Tota la seva vida, indiscutiblement, va estar marcada per les circumstàncies dramàtiques de la mort del seu pare, per la infantesa i joventut robades i per l'estigma de ser filla d'un roig. El dia que es va casar va dur el seu ram de núvia al cementeri de Son Coletes.

Del meu padrí, desgraciadament, no sé gaire més coses que les que he escrit; però del que estic ben segura és que per força fou una persona excepcional, ja que no podria ser d'altra manera havent estimat, com sé que estimava, aquesta persona excepcional que fou la meva padrina, a la qual estaré eternament agraïda per tot el que em va estimar, ensenyar i donar, així com a ma mare que també va morir sense poder enterrar el seu pare.

No obstant això, i per acabar, vull donar les gràcies a totes les persones que han fet possible les exhumacions (moltes gràcies, fill meu) i identificacions dels cossos. El dia que el batle republicà, Pere Llull, va tornar al seu poble fou un gran dia d'emoció i d'agraïment.